

Психосоматичні механізми формування емоційної дезадаптації у дітей з онкогематологічними захворюваннями

Андрій Гура

Навчально-науковий інститут психічного здоров'я
Національного медичного університету ім.
О.О.Богомольця

Онкогематологічні захворювання у дітей є не лише медичною, а й глибоко психосоціальною проблемою. Тривале лікування, госпіталізація, побічні ефекти хіміотерапії та невизначеність прогнозу створюють високий рівень хронічного стресу. Цей стрес у поєднанні з біологічними та сімейно-психологічними факторами призводить до формування емоційної дезадаптації, яка проявляється тривожністю, депресивними симптомами, соматизацією та поведінковими розладами. Розуміння психосоматичних механізмів цих процесів є необхідним для розробки комплексної психокорекційної допомоги.

Мета дослідження

Вивчити психосоматичні механізми формування емоційної дезадаптації у дітей з онкогематологічними захворюваннями, а також визначити взаємозв'язки між біологічними, когнітивними та психосоціальними факторами в цьому процесі.

Основні результати та теоретичні положення

Аналіз сучасних досліджень показує, що у дітей з онкогематологічними захворюваннями емоційна дезадаптація формується під впливом мультифакторних психосоматичних механізмів, до яких належать:

- Біологічні механізми — хронічна активація осі гіпоталамус-гіпофіз-наднирники (НРА), порушення секреції кортизолу, цитокінова дизрегуляція, нейрозапалення. Ці зміни спричиняють підвищену соматичну вразливість і погіршення емоційної стабільності (Bertollo et al., 2025).
- Нейрокогнітивний компонент — вплив цитостатичних препаратів (зокрема метотрексату, вінкристину) призводить до когнітивних порушень: зниження пам'яті, уваги, виконавчих функцій і швидкості обробки інформації (Krull et al., 2018; Lofstad et al., 2022). Такі зміни зумовлюють вторинну емоційну нестабільність і підвищену тривожність.
- Психологічні та сімейні фактори — емоційний стан батьків, стиль виховання та підтримка дитини в процесі лікування істотно впливають на рівень адаптації. Високий рівень батьківської тривожності корелює з підвищеною соматизацією у дітей, тоді як емоційно стабільне середовище виступає захисним чинником (Ping et al., 2025; Ljungman et al., 2020).
- Психотерапевтична корекція — дослідження свідчать, що когнітивно-поведінкові, ігрові та сімейні психотерапевтичні методи ефективно знижують рівень тривожності, покращують емоційну регуляцію та підвищують комплаєнтність до лікування (Rosenberg et al., 2023).

Висновки

Емоційна дезадаптація у дітей з онкогематологічними захворюваннями формується під впливом взаємодії біологічних, нейрокогнітивних і психосоціальних процесів. Порушення НРА-осі, токсичний вплив цитостатиків на ЦНС та психоемоційна напруга створюють підґрунтя для розвитку тривожних, депресивних і соматоформних проявів. Ефективна психосоматична допомога має бути інтегративною, включати психоедукацію, когнітивно-поведінкові інтервенції, арт- і сімейну терапію, спрямовані на підвищення емоційної стійкості, зниження соматичного дистресу та профілактику вторинних психічних розладів.